

kancelarie rp

 kancelarie.rp.pl

Kancelarie RP to nowa jakość w usługach prawnych. W serwisie baza ponad 200 dokumentów, przyjazny i prosty generator oraz sieć wysoko wyspecjalizowanych prawników dostępnych na wyciągnięcie ręki.

Zajęcie udziału nie daje prawa do głosowania

POSTĘPOWANIE CYWILNE | Wierzyciel z mocy egzekucyjnego zajęcia udziałów w spółce z o.o. uprawniony jest m.in. do partycypowania w podziale zysku spółki.

Problematyka prowadzenia cywilnego postępowania egzekucyjnego wobec praw majątkowych, ze względu na swój przedmiot jest na tyle szeroka, iż obejmuje w zasadzie wszelkie prawa przedstawiające wartość majątkową, z jakich zaspokojone może zostać wymagalne i nadające się do egzekucji roszczenie osoby uprawnionej. W egzekucji cywilnej skierowanej do udziałów przysługujących dłużnikowi w spółce z o.o. zagadnieniem, jakie wymaga wyjaśnienia i sprecyzowania są skutki, jakie toczą się postępowanie może wyrzucić wobec samego wspólnika spółki, jak i samej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Wiąże się to zaś bezpośrednio ze swoistym charakterem prawa, jakim jest udział w spółce z o.o.

Przedmiot egzekucji

Udział w spółce z o.o. jako prawo majątkowe przedstawia nie tylko wartość majątkową-pieniężną, jako część kapitału zakładowego spółki pokrytego poprzez wkłady wspólników, ale odpowiada również prawom i obowiązkom wynikającym z tytułu uczestnictwa w spółce, w tym tak ważkim uprawnieniom, jak prawo głosu na zgromadzeniu wspólników. Przepisy kodeksu postępowania cywilnego dopuszczają skierowanie przez wierzyciela postępowania egzekucyjnego obejmującego wierzyciela, dotyczy także udziału rozumianego jako swoista wartość majątkowa, przedstawiana nie tylko poprzez określoną partycypację wspólnika w kapitale zakładowym spółki, ale również jako prawo posiadające swoją wartość rynkową, często zależną od jej wyników ekonomicznych i finansowych. Tak bowiem zakres postępowania egzekucyjnego z praw majątkowych ogranicza przepis art. 910² § 1 k.p.c., zgodnie z którym z mocy zajęcia prawa majątkowego wierzyciel może wykonywać wszelkie uprawnienia majątkowe dłużnika wynikające z zajętego prawa,

które są niezbędne do zaspokojenia wierzyciela w drodze egzekucji, może również podejmować wszelkie działania, które są niezbędne do zachowania prawa. W omawianym przypadku skierowania egzekucji do udziałów przysługujących dłużnikowi w spółce z o.o. przepis ten pozwala zatem wierzycielowi na realizowanie wszelkich uprawnień wynikających z udziału w spółce z o.o., które zaspokajają majątkowy interes udziałowca. Oznacza to chociażby, iż z momentem zajęcia udziału wierzyciel uprawniony jest do uczestniczenia w nieograniczonej odpowiedzialności wspólnika spółki z o.o., jakim jest partycypowanie w podziale zysku wynikającego z rocznego sprawozdania finansowego (prawo do dywidendy), bądź realizowania innych praw stricte majątkowych mogących prowadzić do zaspokojenia przysługujących mu od dłużnika-udziałowca wierzyciela, np. prawa do wynagrodzenia za umorzony udział czy prawa do zwrotu wpłat dokonanych na kapitał zakładowy z tytułu obniżenia kapitału zakładowego.

Ostateczne zaspokojenie roszczeń pieniężnych wierzyciela może nastąpić nie tylko z do-

problem polegający na wpływie toczącej się egzekucji, a przez to wpływie wierzyciela, na szereg innych praw udziałowca w spółce, mianowicie na prawa korporacyjne (np. prawo do udziału w zgromadzeniach wspólników, prawo głosu, prawo do informacji o stanie spraw spółki, prawo zaskarżenia uchwał). Kwestia ta stała się nawet przedmiotem pytania prawnego rozstrzygniętego przez Sąd Najwyższy w uchwale z 14 września 2005 r. (sygn. III CZP 57/05), który wyjaśniając kwestię, czy zajęcie udziałów wspólnika w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością dokonane w postępowaniu egzekucyjnym prowadzi do nabycia przez wierzyciela uprawnień korporacyjnych, udzielił odpowiedzi przeczącej. Zgodnie bowiem z odpowiedzią SN zawartą w uchwale z mocy egzekucyjnego zajęcia udziałów dłużnika w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością wierzyciel nie może wykonywać uprawnień do uczestnictwa w zgromadzeniu wspólników i do głosowania nad uchwałami przez nich podejmowanymi.

Stanowisko takie, zgodnie z treścią uchwały uzasadnione jest przede wszystkim tym, iż „o ile przyznanie wierzycielowi możliwości wykonywania uprawnień zwanych tradycyjnie prawami majątkowymi jest w pełni uzasadnione celem zajęcia udziałów w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, o tyle przyznanie wierzycielowi takiej możliwości co do uprawnień określanych mianem praw korporacyjnych godziłoby w godne ochrony interesy wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, zarówno tego z nich, którego udziały zostały zajęte, jak i pozostałych”. W uchwale tej podkreślono ponadto, iż przyznanie takich praw wierzycielowi stanowiłoby znaczącą ingerencję osoby trzeciej w działalność spółki i mogłoby nawet zagrażać jej bytowi, gdyż wszelkie działania wierzyciela, mimo iż podejmowane w ramach postępowania egzekucyjnego, znajdowałyby się w takim wypadku poza kontrolą sądu właściwego dla tej egzekucji.

W orzecznictwie podkreślano przy tym, iż „osiągnięcie celu zajęcia udziałów w spółce z o.o. wymaga przyznania wierzycielowi możliwości wykonywania tych uprawnień przysługujących dłużnikowi, których realizacja prowadzi do zaspokojenia należ-

•ZDANIEM AUTORA

Mateusz Sudowski

adwokat z Kancelarii Adwokackiej Adwokata Jarosława Klimonta

Obowiązujące przepisy prawa regulujące postępowanie egzekucyjne zabezpieczają korporacyjne uprawnienia dłużnika wynikające z udziału w spółce z o.o. na wypadek skierowania egzekucji do udziału przysługującego dłużnikowi. Co do zasady bowiem zajęcie udziału w spółce z o.o. zmierzać ma do zaspokojenia majątkowego interesu wierzyciela, co wiąże się z przyznaniem po jego stronie uprawnień ściśle związanych z ekonomiczną wartością, jaką przedstawia udział przysługujący dłużnikowi w spółce z o.o. Należy jednak pamiętać, iż w szczególnych wypadkach, sąd jest władny ustanowić w toku egzekucji zarządcę, któremu z mocy ustawy przysługiwać będą w ograniczonym zakresie właśnie korporacyjne prawa związane z udziałem dłużnika. ©

ności wierzyciela. Są to więc uprawnienia określane w doktrynie mianem uprawnień majątkowych wspólnika, czyli w szczególności uprawnienie do dywidendy, uprawnienie do uczestnictwa w podziale likwidowanego majątku i uprawnienie do rozporządzenia udziałem. Wykonywanie uprawnień o innym charakterze (zazwyczaj korporacyjnych), z których podstawowym jest uprawnienie do uczestniczenia w zgromadzeniu wspólników i głosowaniu nad uchwałami, nie jest konieczne dla realizacji celu zajęcia i uzyskania zaspokojenia wierzyciela i nie mieści się w granicach uprawnień przyznanych przez przepisy prawa” (wyrok SN z 21 grudnia 2005 r. sygn. IV CK 318/06). Orzeczenie to zapadło w nieobowiązującym już stanie prawnym, lecz wobec obecnego brzmienia przepisów regulujących egzekucję z praw majątkowych jego twierdzenia nadal zachowują aktualność.

Ustanowienie zarządcy

O ile w doktrynie i orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, iż z mocy samego zajęcia egzekucyjnego udziału w spółce z o.o., wierzyciel nie uzyskuje praw korporacyjnych w spółce związanych z tym udziałem, o tyle przepisy k.p.c. pozwalają pod pewnymi warunkami na uzyskanie przez wierzyciela takich uprawnień, choć odbywa się to w sposób pośredni i wydatnie ograniczony. Zgodnie bowiem z brzmieniem art. 910² § 2 k.p.c. jeżeli podczas toczącego się postępowania egzekucyjnego zachodzi potrzeba realizacji innych uprawnień wynikających z zajętego prawa niż wymienione powyżej uprawnienia ściśle majątkowe, sąd na wniosek dłużnika lub

wierzyciela albo z urzędu ustanowi zarządcę. Wymaga zatem podkreślenia, iż w wyjątkowych sytuacjach, gdy zachodzi potrzeba ochrony praw majątkowych wynikających z udziału w spółce z o.o. (np. zachodzi obawa utraty udziału bądź umniejszenia jego wartości), na wniosek każdej ze stron postępowania egzekucyjnego, a nawet z własnej inicjatywy, sąd może ustanowić zarządcę, który uprawniony będzie do wykonania niektórych praw korporacyjnych wynikających z udziału. Jednocześnie uprawnienia te doznają zasadniczego ograniczenia, gdyż przyznanie zarządcy praw korporacyjnych związanych z udziałem, zmierzać ma jedynie do zapewnienia prawidłowego przebiegu postępowania egzekucyjnego z zajętego udziału i zaspokojenia przysługującej wierzycielowi wierzyciela i w takim zakresie prawa udziałowe mogą zostać przez zarządcę wykorzystane. Zarządca ustanowiony przez sąd jest przy tym specjalnym podmiotem, który nie będąc zastępcą żadnej ze stron, czynności w toku egzekucji podejmuje działając w imieniu własnym, a zatem w taki sam sposób wykonywać może prawa wynikające z zajętego udziału w spółce z o.o.

Nie można również tracić z uwagi faktu, iż działalność zarządcy ustanowionego w opisanym wyżej trybie podlega całkowitej kontroli sądowej, zaś on sam odpowiedzialny jest za szkodę powstałą wskutek nienależytego wykonywania swoich obowiązków, a zatem negatywny wpływ ustanowienia zarządcy na działalność spółki w toku egzekucji z zajętego udziału w tej spółce jest w znacznym stopniu ograniczony przez obowiązujące przepisy prawa. ©

RZECZPOSPOLITA

PISALIŚMY O TYM:

Patrycja Słapek
Transakcje dotyczące np. wynalazków, wzorów przemysłowych czy znaków towarowych mogą się wiązać z określonym ryzykiem prawnym

Artykuł dostępny:

kancelarie.rp.pl/baza-wiedzy

chodu, jakie przynosi prawo majątkowe – w tym wypadku udział w spółce z o.o., ale egzekucja ta może zmierzać do sprzedaży udziału w trybie przewidzianym przez przepisy kodeksu cywilnego dotyczące sprzedaży ruchomości (art. 911⁶ k.p.c.). Postępowanie egzekucyjne zmierzające do sprzedaży udziałów w spółce jest jednak specyficznym trybem egzekucji, który obejmuje szereg uprawnień przysługujących spółce (m.in. uprawnień związanych z wpływem na osobę nabywcę egzekwowanych udziałów).

Prawa korporacyjne

Zajęcie egzekucyjne udziału w spółce z o.o. stwarza jednak